

ÇANAKKALE'DE ŞEHİT OLAN BODRURLULAR*

Prof. Dr. Nuri KÖSTÜKLÜ**

ÖZET

Bilindiği üzere, Yakınçağ Türk ve Dünya tarihinde Çanakkale muharebelerinin önemli bir yeri vardır. Ancak bu savaşlarda şehit olan Türklerle ilgili yeterince araştırma yapılmamıştır.

Bu araştırmada, Bodrum Vefayata Mahsus Vukuat Defterleri esas alınarak ve diğer kaynaklar da incelenerek Çanakkale Muharebelerinde şehit olan Bodrumlular tespit edilmiş ve bu şehitler değişik açılardan değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Çanakkale Muharebeleri, I. Dünya Savaşı, Türkler, Bodrum, Şehit.

* Bodrum Kaymakamlığı ve Bodrum Sanayici ve İşadamları Derneği'nce, 18 Mart 2006 tarihinde Bodrum'da düzenlenen "Çanakkale Şehitlerini Anma Paneli"nde tebliğ olarak sunulmuştur

** Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi Anabilim Dalı Bşk.

MARTYRS FROM BODRUM WHO FOUGHT IN ÇANAKKALE BATTLE

ABSTRACT

As it is known, Çanakkale battle occupies an important room in the history of recent age Turkish era and world history. However, there are a few studies on the Turkish martyrs who fought in these battles.

In this study, martyrs from Bodrum are found out and these martyrs are handled from different perspectives based on the death toll records and probing on the other resources.

Key Words

Çanakkale battle, The Great War, Turks, Bodrum, Martyrs.

Giriş: Çanakkale Zaferi'nin Türk ve Dünya Tarihi'ndeki Yerine Kısa Bir Bakış

Çanakkale Zaferi'nin 91. yıldönümünü idrak ettiğimiz şu günlerde şüphesiz hepimizin gözü önünde Türk tahninin altın sayfalarından biri canlanmaktadır. Akıl durduracak bir kahramanlık destanı olan Çanakkale muharebeleri daha sayısını bile tam tespit edemediğimiz şehitlerle birlikte 211 bin civarında Türk askerine mal olmuş¹; fakat, tarihi Türk ordusu da ezici ve üstün düşmanını zayıf gücü, ama erişilmez imanı ile yenerek kahramanlık serisine bir yenisini katmıştı.

Çanakkale muharebelerinin sebeplerine baktığımızda, öncelikle I. Dünya Savaşı'nın sebepleri ne ise, aynı sebeplerin Çanakkale muharebeleri için de geçerli olduğunu söyleyebiliriz. I. Dünya Savaşı'nın çıkış sebepleri arasında; Avrupa'da değişen dengeler ve özellikle sanayi inkılabının patlak vermesiyle pazar ve hammadde ihtiyacının sömürgecilik faaliyetlerini kamçılması, başta gelmekle birlikte, "Hasta Adam" Osmanlı pastasının paylaşılma yarışı da şüphesiz bizim üzerinde duracağımız en önemli sebep olmalıdır. Meseleye Türkiye perspektifinden baktığımızda, I. Dünya savaşı, sonuç itibarıyla Anadolu'da Türk devletlerinin hakimiyetine son vermek anlamına gelen "Şark meselesi"nin hallinden başka bir gayeye yönelik değildi. Şüphesiz, İttifak ve İtilâf Devletleri'nin kendi aralarında değişik sebeplere dayalı hesaplaşmaları vardı. Ama bizim açımızdan savaşın sebebi ne "Şark meselesi" noktasından bakmak gerekiyor. Durum bu olunca Çan-

¹ Kesin olmamakla birlikte yabancı kaynaklarda verilen bilgilere göre, İtilâf Devletleri'nin kayıpları 205. 000 İngiliz, 47. 000 Fransız olmak üzere 252. 000 civarındadır. Türklerin kaybı ise, bazı kaynaklara göre 251. 309, bazılarına göre, 231. 187, veya daha farklı rakamlardır. Bkz., Genkur ATESE yay., **Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi**, V. Cilt 3. Kısım Çanakkale Cephesi Harekatı, Ankara 1980, s. 499-500; Alan Moorhead, **Çanakkale Geçilmez**, (Tercüme Günay Salman), İstanbul 1972, s. 475; Fikret Güneşen, **Çanakkale Savaşları**, İstanbul 1986, s. 357; Fahri Belen, **20'nci Yüzyılda Osmanlı Devleti**, İstanbul 1973, s.271; İ. Hami Danişmend, **İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi**, C. IV, s. 430.; Bu konuda en son yayınlardan olan MSB'nin Şehidlerimiz (Ankara 1998) adlı yayınında; Türk kaynaklarına göre İtilâf kuvvetlerinin kayıpları 180. 000 (İngilizler 155. 000, Fransızlar 25. 000), yabancı kaynaklara göre toplam 252. 000 (İngilizler 205. 000, Fransızlar 47. 000) zaiyat verdikleri; Türklerin ise 57. 263'ü şehit geri kalanı yaralı, esir ve kayıp olmak üzere 211. 000 zaiyat verdikleri belirtilmektedir. Ancak buradaki şehit sayısının daha fazla olması gerektiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Çünkü, ileride tanıtacağımız gibi, bizim araştırdığımız bazı il ve ilçe Vefayata Mahsus Vukuat Defterlerinde bu sayı tarafımızdan 60 olarak tespit edilmiştir. (Nuri Köstüklü, "Çanakkale'de Şehit Olan Kadınhanlılar" **Çanakkale Zaferi Paneli**, 18 Mart 2005 Kadınhanı.)

nakkale muharebelerinin temek sebebini, daha Osmanlı'ya resmen savaş açmadan bile Osmanlı Devleti'nin başkentini ele geçirerek Osmanlı'yı savaş dışı bırakıp Anadolu'da Türk hakimiyetine son vermek niyet ve sebeplerini öncelikle görmemiz gerekiyor. Bunun dışında, İngiltere ve Fransa o zamanda zor durumda olan Çarklık Rusyası ile doğrudan temasa geçip savaş güçlerini artırmak, Osmanlı Devleti'nin Süveyş kanalı ve Hindistan yolu üzerindeki baskısını kaldırmak ve Orta Avrupa'ya sızan Alman, Avusturya ordularını arkadan çevirmek için bu harekatı gerekli görmüşlerdi.

Bu düşüncelerle Boğazlara yönelik ilk hücum 3 Kasım 1914'te iki İngiliz harp gemisinin Ertuğrul ve Seddülbahr, iki Fransız gemisinin de Kumkale ve Orhaniye tabyalarını kuvvetleri de bu saldırılara hemen karşılık verdi. İlk İngiliz filosu Çanakkale Boğazı'nı kolaylıkla geçip İstanbul'a varacağını hesap ederek ve kendinden emin bir tavırla 19 Şubat 1915'te saldırıya geçti, Türk tabyaları bombalandı. Bu saldırıları Mart ayı başına kadar sürdürdülerse de bir sonuç alamadılar. İtilâf güçleri 17 Mart günü büyük bir saldırı plânı yaptılar. Nusret mayın gemisinin ve Türk topçusunun destanlaşan kahramanlıkları, pek çok düşman savaş gemisini Boğazın karanlık sularına gömdü. Bundan tam 91 yıl önce 18 Mart'ta İtilâf Devletleri hiç de ummadıkları büyük bir bozguna uğradılar. Bunun üzerine General Hamilton yönetimindeki Anzaklar ve diğer İngiliz ve Fransız kuvvetleri kara harekatına başladılar. Nisan'ın son haftasından itibaren Seddülbahr, Arıburnu, Kitre, Sığındere ve diğer mevkilere çıkarma harekatı başladı. Karadaki bu çarpışmalar değişik aralıklarla Ocak 1916 başına kadar sürdü. Bu çarpışmalarda Mustafa Kemal'in başında bulunduğu 19. Tümen Arıburnu ve Anafartalar'da, ve diğer mevzilerde çarpışan Türk ordusu bir destan yazdı. Belki de İngiliz ve Fransızlar tarihlerinde görmedikleri bir yenilgiyi tadarak ve onbinlerce kayıp vererek kanla sulanan Türk topraklarını 8-9 Ocak 1916'da terke mecbur kaldılar.

Zaferin Türk ve Dünya tarihine fevkalade tesirler oldu. Bu tesirleri veya sonuçları şu ana noktalarda toplamak mümkündür:

Dünya tarihi açısından baktığımızda;

1- Her şeyden önce şunu belirtmeliyiz ki, o zaman kadar "yenilmez" olarak bilinen İngilizler hakkındaki imaj sarsılmıştır. Bu durum sömürge-

lerdeki hürriyet hareketlerin ümitlendirmiş onlara moral kaynağı olmuştur. Bu bakımdan Çanakkale zaferi dünya sömürgecilik tarihinde bir dönüm noktası olabilecek özelliktedir. Nitekim İngilizler hakkındaki bu imajın sarılsmasının ilk meyveleri, Hindistan'da görülmeye başlandı ve İngiliz sömürgeciliğine karşı hürriyet mücadeleleri giderek arttı.

2- Çarlık Rusyası'na boğazlardan yardım gidemeyince, Bolşeviklerin işi kolaylaşmış ve Ekim 1917'de bir Bolşevik ihtilalinin gerçekleşmesinde belki de bu faktör önemli olmuştur.

3- Bulgaristan Osmanlı Devleti safında savaşa girdi.

4- Türkler açısında I. Dünya Savaşı 3 yıl uzamış oldu. Çünkü, İtilaf Devletleri'nin Çanakkale'de kazanacakları galibiyet, Boğazlar ve İstanbul'un ele geçirilmesiyle Osmanlı'nın o zaman savaş dışı kalması için yetecek idi.

5- "Hasta Adam" Osmanlı'nın bir başka ifadeyle Türk milletinin gücü, emperyalistlerce yeniden idrak edilmiş oldu.

Türk tarihi açısından bakacak olursak;

1- Bu zaferle birlikte Türk'ün kendine güven duygusu artmıştır. Bu durumun ileride başlayacak olan Milli Mücadele için bir azim ve moral kaynağı olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Çünkü, 18. yy. ortaları ve özellikle Tanzimat'tan itibaren Osmanlı Devleti'nin sürekli gerileyişi ve mağlubiyetler, Türk milletinin psikolojisi üzerinde olumsuz tesirler bırakmış idi. İşte Çanakkale Zaferi, bu eziklikten kurtuluşun bir başlangıcı oldu diyebiliriz. Bu yüzden, Yeni bir Türk devleti, Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşunun moral temellerinin Çanakkale'de atıldığını söylersek gerçekleri ifade etmiş oluruz.

2- İstanbul'un işgali, dolayısıyla savaş 3 yıl daha ertelenmiş oldu.

3- Çanakkale Zaferi'nin belki de ileriye dönük en önemli sonuçlarından biri, bu zaferle birlikte Mustafa Kemal adının temayüz etmesidir. Nitekim, İstanbul'da bir dergi başarılarından dolayı Mustafa Kemal'in resmini kapak resmi yaptı. Şüphesiz bütün bu gelişmeler, ileride başlayacak olan Türk İstiklal Savaşı'nın liderlerinin ortaya çıkışının zeminini hazırlamıştır.

4- Bütün bu olumlu sonuçların yanı sıra, Türk milletinin bu savaşta çok kayıp vermesi, özellikle yetmişmiş, kalifiye insanların kaybı, Çanakkale Savaşı'nın bir başka boyutudur. Öyle ki, verilen kaybı, o zamanın tahmin edilen 11-12 milyonluk Anadolu nüfusuna oranladığımızda 50-60 kişide 1 kişinin, bir başka ifade ile hemen her sülalede şehit, yaralı veya kayıp verildiğini rahatlıkla söyleyebiliriz².

Türk tarihi açısından bu kadar önemli olan bir kahramanlık destanını acaba, bir sosyal tarih konusu olarak yeterince inceleyebildik ve yeni nesle aktarabildik veya öğretebildik mi? 91. yılını idrak ettiğimiz içinde bulunduğumuz şu anlamlı günlerde Çanakkale zaferini milli tarih terbiyesini içinde, yeni nesle mesajlar verecek şekilde değerlendirebiliyor muyuz? Şüphesiz bu sorulara değişik alanlarda ve konularda yani yapılması gereken çalışmalar hususunda, Çanakkale muharebesinin kapsamlı bir kitabının yazılması, filmlerinin hatta çizgi filmlerinin yapılması, şehitlerin tespiti ve konuyla ilgili anıtların dikilmesi vb. daha pek çok farklı teklifler getirilebilir. Ama biz burada yalnızca, tebliğimizin de esas konusu olduğu üzere “şehitler” konusu üzerinde duracağız.

Çanakkale'de Şehit Olan Bodrumlular

Çanakkale'de şehit olan Bodrumlular'ı tespite geçmeden önce, Türk tarihinde Bodrum'un yerine kısaca bakmanın gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Tarihi kayıtlardan Bodrum yöresine daha XI. yy. sonlarında Türklerin ulaştığını anlamak birlikte, bu bölgede Türk iskanının XIV. yy. başlarından itibaren görülmeye başladığını biliyoruz. Ancak Timur'un Anadolu'daki Türk birliğini sarstığı dönemlerde Bodrum yöresi de bu durumdan etkilenmiş ve Kanuni Sultan Süleyman'ın 1522'de kesin Türk hakimiyetinin kuruncaya kadar bir müddet bu bölge şövalyelerin tesiri altında kalmıştır. Osmanlı-Türk hakimiyetinin kurulduğu zamanlarda Bodrum küçük bir kaleden ibaret etrafı metruk, kayda değer meskun mahalli bulunmayan bir coğrafya idi. Evliya Çelebi'nin verdiği bilgiye göre XVII. yy. ortalarında Bod-

² Bu değerlendirmeler daha önce tarafımızdan yapılmıştır. Bkz., Nuri Köstüklü, “Çanakkale'de Şehit Olan Yalvaçlılar”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, (Mart 2004), sayı:58.

rum küçük bir kale olup henüz etrafında yerleşim yoktu. Küçük bir kaza olan Karaova'nın sınırları içindeydi. XVIII. yy. başlarında kale dışında yavaş yavaş yerleşmelerde görülmeye başlandı ve XIX. yy. başlarında Çarşı, Eski Çeşme, Kelerlik, Türkkuysu, Umurca, Yeniköy, Kislelik (Yokuşbaşı) adlı mahalleleriyle bir kasaba hüviyetine bürünen Bodrum ancak 1867'de kaza merkezi haline geldi³. Yani bugünkü Bodrum, önemli bir yerleşim bölgesi bir ilçe olarak Türk iskanıyla birlikte teşekkül etmiş oldu. I. Dünya savaşında Fransızlar tarafından bombalanan, Mondros Mütarekesi sonrasında İtalyan işgaline uğrayan Bodrum, Millî Mücadele'nin başarıya ulaşmasıyla bütün bu sıkıntılı günler geride bırakmış, Cumhuriyet döneminde hızla gelişen bir vatan beldemiz haline gelmiştir. Anadolu'da Türk siyasi hakimiyetini kırmayı hedefleyen emperyalistlerin "Şark Meselesi" adını koydukları politikasının yoğunlaştığı Balkan savaşlarından Milli Mücadeleye 10 yıllık savaş döneminde, milli sorumluluğunun farkında olan Bodrumlular hemen her cephede şehit verildiler. Biz burada Çanakkale'de şehit olan Bodrumlular konusunu ayrıntılı olarak ele almak istiyoruz⁴.

Konu ile ilgili kaynakları üzerinde yaptığımız araştırmalarda Çanakkale'de şehit olan 195 Bodrumlu tespit edildik (Bkz., EK: 1)⁵. Şüphesiz, bu rakam kesin şehit sayısı olmayıp, bizim ulaşabildiğimiz yazılı kayıtlardan çıkan sonucu ifade etmektedir. Ama bunun yanında kayıtlara girmemiş veya o günlerin olağanüstü şartları içinde bize ulaşmamış kayıtların da olabileceğini düşünecek olursak bu karamın çok üstünde şehitin çıkması kuvvete muhtemeldir.

Biraz aşağıda vereceğimiz şehit listesinin tespitinde esas olarak Bodrum Nüfusu ve Vatandaşlık Müdürlüğü Vefayata Mahsus Vukuat Defterleri ile MSB.'nin kayıtlarından faydalandık. Milli Savunma Bakanlığı 1998'de büyük bir sabırla yalnızca Çanakkale muharebeleri değil 93 Harbi olarak bili-

³ Tuncer Baykara, "Bodrum", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 6, İstanbul 1992, s. 248-249.

⁴ Balkan Savaşı, I. Dünya Savaşı'nın diğer cephele ve Milli Mücadele'de şehit olan Bodrumlular üzerine yaptığımız geniş kapsamlı bir çalışmamızı yakında yayınlamayı ümit ediyoruz.

⁵ Bodrum Vefatyata Mahsus Vukuat Defterlerini esas alarak, Şehitlerimiz adlı yayını da gözden geçirerek tespit ettiğimiz liste Bkz., EK: 1; Bu listede vefat tarihi "rumi" tarih olarak yazılan Vefayata Mahsus Vukuat Defterlerinden; "miladi" tarih olarak yazılan ise Şehitlerimiz adlı yayından tespit edilenleri ifade etmektedir.

nen 1877-78 Osmanlı Rus savaşından Kıbrıs Barış hareketına kadar iç güvenlik de dahil verilen şehitlerin il il listesini hazırlamış ve 5 cild halinde yayınlanmıştır⁶. Bir gayret ve mesainin ürünü olmakla birlikte, sözkonusu yayında küçümsenemeyecek oranda eksikler ve hatta bazı yanlış bilgiler de bulunmaktadır⁷. Ancak Vefayata Mahsus Vukuat defterlerinde bu eksikleri giderici ve tamamlayıcı verilere rastlamak mümkündür⁸.

Balkan Savaşından Millî Mücadele sonuna kadar kayıtların tutulduğu Bodrum Vefayata Mahsus Vukuat Defterleri(2 adet; Defter no:1, 2) tarafımızdan taranmış⁹, ve buradan tespit ettiğimiz Çanakkale’de Şehit Olanlar listesi, MSB’nin sözkonusu yayınıyla da karşılaştırılarak son listeye ulaştırılmıştır. Bu çalışmalarımızda 192 şehit tespit edilmiştir.

Şimdi bu şehitler üzerinde bazı değerlendirmeler yapmak istiyoruz;

Çanakkale’de şehit olan Bodrumlular’ın şehir merkezi ile köylere göre dağılımı şu şekildedir;

Vefayata Mahsus Vukuat Defterinde Bodrum ilçe merkezinden mahallelerin kesin olarak belirtilmiş 33 şehit kaydı bulunmaktadır. Bu kayıtların dışında MSB Şehitlerimiz adlı eserden ise köy veya mahalle adı belirtilmemiş 26 şehit kaydı bulunmaktadır. Sözkonusu yayında köy isimleri genel-

⁶ MSB, **Şehidlerimiz**, C.1-5, Ankara 1998.

⁷ Bir fikir vermesi açısından Şehidlerimiz adlı yayında yer alan bilgiler ile Bodrum Vefayata Mahsus Vukuat Defterlerinde (=BVMVD) bazı karşılaştırmalar yapmak istiyoruz; Şehidlerimiz adlı eserde İlçesi Bodrum olarak belirtilen Çanakkale şehit olanların sayısı 112’dir (Şehitlerimiz, C. 4, s. 238-241). Ancak bu rakamın içinde mükerer olanlar da bulunmaktadır (Mesela, s. 240, sıra no: 394 ve 396’ daki kayıtlar).BVMVD 77 şehit daha fazla bulunmaktadır. Öteyandan, BVMVD’de şehitlerin medeni durumları ve anne adlarıyla ilgili bilgiler bulunurken, Şehidlerimiz’de bu bilgiler yoktur. BVMVD mahallinde tutulduğu için lakapların ve mahalle ait diğer bilgiler bulunurken, Şehidlerimiz’de bu bilgiler yoktur. BVMVD mahallinde tutulduğu için lakapla ve bazı isimlerde yanlış okunuşların bulunduğu görülmüştür. Mesela, BVMVD No. 1, s. 79, sıra no: 1912’de kayıtlı Bodrum Eskiçeşme mahallesinden Müderris Ali oğullarından Ali oğlu İsmail Hakkı’nın kaydı, Şehitlerimiz, C. 4, s. 240, sıra no: 390’da yoktur. Yanlış okumaktan kaynaklanan bu bilginin doğrusu “Müderris Ali Efendi oğlu”dur. Daha sonra bunun gibi çok örnek bulunmaktadır.

⁸ MSB’nin Şehidlerimiz (Ankara 1998) adlı yayını ile, Vefayata Mahsus Vukuat Defterleri’nin bir kaynak olarak ayrıntılı bir mukayesesi için bkz., Nuri Köstüklü, “Balkan Savaşlarından Millî Mücadele’ye Şehitler Üzerine Yapılacak Bilimsel Araştırmada Metod ve Kaynak Meselesine Dair Bazı Düşünceler”, 9. **Askeri Tarih Kongresi**, 22-24 Ekim 2003, (İstanbul).

⁹ Bodrum Vefayata Mahsus Vukuat Defterlerinden bazı örnek sayfalar için bkz., EK: 2, Bu defterlere ulaşmamızda bize fevkalade yardımları olan Bodrum Kaymakamı Abdullah Kalkan Bey’e, Türk tarihi ve kültürüne karşı gösterdiği alaka ve bilimsel araştırmalara verdiği destekten dolayı çok teşekkür ediyorum.

likle belirtildiğine göre, bu 26 şehidin tamamının veya büyük bir bölümünün ilçe merkezinden olduğunu düşünmek akla daha yatkın gözükmektedir. Dolayısıyla ihtiyatı da elden bırakmamak kaydıyla Bodrum merkezden şehit olanların sayısı toplam 59 veya bu rakama yakın bir rakam olarak düşünülebilir. Ama biz burada mahalleleri kesin olarak bilenler üzerinde yani 33 şehit üzerinde tasnif yaptığımızda şu tablo ile karşılaşırız;

Türkkuyusu mahallesi: 9, Çarşı mahallesi: 5, Umurca mahallesi: 5, Yokuşbaşı (Kislelik) mahallesi: 4, Yeniköy mahallesi: 4, Eskiçeşme mahallesi: 3, Tepecik mahallesi: 3 şehit bulunmaktadır.(Bkz., EK: 3, GRAFİK: 1)

Belde ve Köylere göre şehit dağılımı şöyledir; Turgutreis (Akçaalan-ı sağır, Akçaalan-ı kebir, Karabağ) 22, Yalıkavak (Dirmil-i kebir, Dirmil-i sağır, Geriş, Sandıma, Gökçebelen) 18, Ortakent (Ortakent, Müskebir-i kebir, Müskebir-i sağır, Yahşi) 13, Çömlekçi 9, Saz 8, Dağbelen (Girelbelen) 6, Mazı 6, İslamhaneleri, Gündoğan (Farilya) 5'er, Dere, Gümüşlük (Karakaya), Konacık (Çıkran), Mumcular (Mumcular, Sığıralan), Yalı 4'er, Bitez, Gürece 3'er, Gökpınar (Hatıplar), Karaova, Kemer, Peksimet, Pınarlıbelen, Türkbükü 2'şer, Karaca, Kumköy (Tahtacı), Tepecik 1'er şehit. (Bkz., EK: 4, GRAFİK: 2)

Bu tablo bize Bodrum merkezden en fazla Türkuyusu mahallesinden, belde ve köylerden ise, sırasıyla Turgutreis, Yalıkavak, Ortaken (yukarıda adı verilen o döneme bağlı köyleriyle birlikte) beldelerinden en fazla şehit verildiğini gösteriyor. Bu durum, sözkonusu köylerin o zamanki nüfusuyla alakalı olabileceği gibi, askere sevkıyat cepheleleriyle de ilgili olabilir.

Şehitlerin isimleri de bize önemli mesajlar verebilir. Şehit isimlerine baktığımızda; Mehmet 28, Hüseyin 24, Ali 19, Hasan 21, Mustafa 18, İbrahim 12, Ahmet 11, İsmail 8, Süleyman, Mehmet Tefik, Mehmet Ali 2'şer yerde geçmektedir. Bu isimlerin dışında 14 farklı isim bulunmaktadır (Bkz., EK: 5, GRAFİK: 3).

İsimler, şüphesiz bize toplumun tercihlerini, değer yargılarını ve hayat felsefelerini anlamadan önemli ipuçları sunarlar. Bodrum'da yoğunlaşan şehit isimleri, sosyolojik açıdan bu bölgede tipik Türk ailesi ve karakterinin varlığını ortaya koyuyor. Nitekim, Şehit anne ve eşlerinin adlarına bak-

tığımızda da: Anne isimlerinin sırasıyla en çok Ayşe (43 yerde), Fatma (31 yerde), Hatice (22 yerde); Şehit eşi isimleri sırasıyla en çok Fatma (22 yerde), Ayşe (15 yerde), Hatice (10 yerde) isimleri geçmektedir. Bunun yanı sıra bölgeye mahsus olarak Ümmühan, Gülsüm, Penbe, Zeynep, Papatya, Türcaın isimlerinin de yer aldığını gördük. Dikkat edilirse bu isimler Türk-İslam kültürünün bir yansıması olarak karşımıza çıkıyor. Bütün bu veriler, Tanzimat'la birlikte başlayan batılılaşma süresinin bir sonucu olarak sivilizasyon'un – Batıya yakın ve sahil kazası olmasına rağmen- o dönemlerde Bodrum ve yöresinde etkinsin fazla olmadığı anlamına gelebilir. Çünkü sivilizasyonun etkili olduğu bölgelerde, isimler konusunda farklı tablolarla karşılaşmamız mümkündür.

Yine aynı çerçevede şehit lakaplarına bakmak istiyoruz; Bodrumlu şehitler arasında en fazla 4 şehitle “Nasuhoğulları” (Umarca mah., Konacık, Eskiçeşme m., Müskebir-i kebir, Ortakent, Yahşi) ailesi gelmektedir. “Betçelioğulları”¹⁰ (Karakaya, Müskebir-i kebir), “Demircioğulları” (Türkbükü, Sazköy, Türkkuyusu mah.), “Giritli İbrahimogulları” (Yokuşbaşı mah.) ve “Kadioğulları” (Dereköy, Ortakent-Yahşi), sülalelerinin 3'er şehidi bulunmaktadır. Bunları 2'şer şehitle “Abdioğulları”, “Abdullahogulları”, “Başımamoğulları”, “Celladoğulları”, “Çakiroğulları”, “Eğrioğulu”, “Giritlioğlu”, “Güncüoğlu”, “Hacı Ahmetoğulları”, “Hacı Mehmetoğulları”, “Hacıoğlu”, “Köseoğulları”, “Mahmutoğulları”, “Molla Mustafaoğulları”, “Osmancikoğulları”, “Osmanoğulları”, “Tabakoğlu” lakaplı aileler takip etmektedir. Görüleceği üzere bu lakapların bazıları aynı yerde olduğu gibi, bazıları da farklı köylerdir. Dolayısıyla aynı lakaplı olan aileler, akraba olabilecekleri gibi, lakap benzerliği de muhtemeldir. Ama şu bir gerçek ki, Çanakkale'de aynı sülaleden birden fazla şehit düşen Bodrumluların sayısı az değildir. (Bkz., EK: 6, GRAFİK: 4)

Şehitlerin yaş durumlarına baktığımızda; 17 yaşından 46 yaşına kadar hemen her yaşta, Çanakkale'de şehadet mertebesine ulaşan Bodrumlular'a rastlıyoruz (Bkz., EK: 7, GRAFİK: 5). Şüphesiz bu durum ancak ulaşabil-

¹⁰ Şehitlerimiz'de bu lakap yanlış olarak “Bahçelioğlu” şeklinde okunmuştur. Doğrusu “Betçelioğlu”dur. Datça yarımadasının batı ucu Betçe olarak bilinmektedir.

diğimiz yazılı kaynakların verileridir. Bunun ötesinde, sözkonusu yaşların altında ve üstünde şehitlerin olması kuvvetle muhtemeldir. Çünkü, daha önce de belirttiğimiz gibi kayıtlara girmeyen gönüllüler de çok idi. Nüfus faktörü ve buna bağlı yaş meselesi yakın tarihimizin ve özellikle varolma veya yokolma sınırına geldiğimiz 10 yıllık savaş döneminde fevkalade önemli sosyal boyutunu teşkil eder. Çanakkale’de şehit yaşının 15-16’ya kadar düştüğünü biliyoruz. Nitekim bu durum, Türk milletinde öyle derin izler bıraktı ki, “Hey onbeşli, onbeşli Tokat Yolları taşı” mısralarıyla başlayan türkülere kadar girmiş bulunuyordu. Buradaki 15’liler o zaman için R. 1315 doğumlular olup 17-18 yaşındaki çocuklar idi. Çanakkale’de vakıa bu iken, tabii olarak Millî Mücadele’de şehit yaşı sınırı daha altlara inmiş bulunuyordu. 12-13 yaşındaki çocukların vatan savunmasında ve cepheleerde görev aldıklarını biliyoruz. Hatta çocukların bu durumu destanlara kadar konu olmuş idi¹¹. Bütün bu gerçekler, Birinci Dünya Savaşı ve arkasından başlayan Millî Mücadele’de insan gücü bakımından ciddi problemlerle karşı karşıya kaldığımızı gösteriyor. Hatta, Türk nesli biyolojik olarak bile devamı konusunda zihinlerde ciddi endişeler başladığını söylemek doğru olur. Millî Mücadele sonrası 10. Yıl Marşı’nda; “On yılda 15 milyon genç yaratık her yaştan” diye gümbür gümbür övünmemizin sosyolojik, psikolojik hatta biyolojik sebepleri bu endişelerde ve gerçeklerde saklı bulunuyordu.

Şark Meselesi çerçevesinde Anadolu’da Türk siyasî hakimiyetini kırmaya yönelik özellikle 10 yıllık savaş döneminde, Atatürk’ün deyimiyle müstevilere karşı verilen mücadelede belki de en önemli mesele insan kaynağı yani nüfus meselesi idi. Anadolu’nun hemen her yöresinde olduğu gibi, Bodrumlular da coğrafyanın vatan kalması için çocuk denecek yaşlarda şehitler verdiler.

Çanakkale’de Şehit düşülen muharebe meydanlarına göre de bir değerlendirme yapmak istedik. Buna göre, Bodrumlular Çanakkale’de daha ziyade Sığındere (37 şehit), Seddülbahr (20 şehit), Kocadere (19 şehit), Arıburnu (14 şehit), Anafartalar (8 şehit), Kerevizdere (8 şehit) mevkilerinde

¹¹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz., Nuri Köstüklü, “Millî Mücadele’de Türk Çocukları ve Bir Destan”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, Mart 1997, sayı: 37.

şehit olmuşlardır. Tabii ki bunun yanında Çanakkale'nin hemen her karışında Bodrumlu şehide rastlamak mümkün olduğu gibi, yaralanıp daha sonra hastanede şahadet mertebesine ulaşanlar da olmuştur (Bkz., EK: 8, GRAFİK: 6).

Çanakkale'de şehit olan bodrumlular içinde baba adıyla aynı adı taşıyanlar da dikkatimizi çekmiştir. Dağbelen (Girelbelen) köyünde Ahmetoğullarından 1891 (R. 1307) doğumlu Ahmet, Mazı köyünden Kalyoncuoğullarından Ali, Gündoğan (Farilya) köyünden Berberoğullarından Ali, Pınarbelen köyünden Göncüoğullarından Hasan, Turgutreis (Akçaalan-ı sağır) beldesinden Ahmetoğullarından Hasan, Türkbükü köyünden Demircioğlu Hüseyin, Konacık köyünden İbrahim, Gökpınar (Hatıplar) köyünden İsmail, Çömekli köyünden Mehmet, Mumcular beldesinden Molla Mustafaoğullarından Mustafa babalarıyla aynı adı taşıyan şehitlerdir. (Bkz., EK: 9, TABLO: 2)

Bu durumun bizim için fevkalade anlamlıdır. Bilindiği üzere, Türk toplumunda babası sağ iken çocuğa aynı ismi koyma adeti yok denecek kadar azdır. Genellikle, çocuk doğmadan babası ölmüş ise babasının hatırasına hürmeten aynı ad çocuğa verilir. Nitekim, bu şehitlerin çocuğunun babasına “mütevvefa” kaydı düşünülmüştür. Buradaki durumu, çocuk doğmadan babasının ölmüş olması –büyük ihtimalle savaşlarda şehit olmasıyla- çocuğa aynı ismin verilmesi olarak izah etmek akla daha yatkın gözüküyor. Çünkü, bu yıllar, Türk toplumunun 93 Harbi'nden itibaren (1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı) sürekli savaş halinde bulunduğu yıllardır. Cepheyi de Anadolu beslemektedir. Bu bakımdan, yukarıda adlarını verdiğimiz babasıyla aynı adı taşıyan şehitlerin büyük bir çoğunluğu için “şehit oğlu şehit” ifadesini kullanabileceğimiz kanaatindeyim. Bodrum, “şehit oğlu şehit”ler bakımından da dikkat çekiyor.

Bodrumlu şehitler içinde dikkatimizi çeken bir husus da kardeş şehitlerin varlığıdır. İslamhaneleri köyü Çakıroğulları sülalesinden Hasan ve Fatma'nın oğulları 1294 doğumlu Mahmut ile 1307 doğumlu İsmail 4 ay ara ile Çanakkale şehit oldular.

İncelediğimiz Bodrum Vefayata Mahsus Vukuat Defterlerinde şehitlerin medeni durumları hakkında da bilgilere rastlamak mümkün olmuştur.

Medeni durumla ilgili sütünde evli olanların hanımının adıyla birlikte kaydı düşülmüştür. Esinin adı yazılmayanlardan bazılarında “bekar”, “mücerred”, “yok” ifadeleri yazılmakla birlikte, bazılarının ilgili sütunu boş bırakılmıştır. Medenî ha sütunu boş bırakılan evli olanların eşinin adı yazılması daha akla yatkın görüldüğünden, sözkonusu bilgi sütunu boş bulunanların büyük bir ihtimalle bekar olduğunu tahmin ediyoruz. İhtiyatı da elden bırakmamak kaydıyla bu tahminimizin doğruluğunu varsayacak olursak 192 şehitten 100’ünün evli (bir eşle), geri kalanın (44’ünün bekar kaydı var, 48’inin sütunu boş veya belli değil) bekar olduğu gözükmektedir. Bunu % ile ifade etmek gerekirse %52 evli, %48 (%23 + %25) bekar diyebiliriz. Ama yine de “medeni hal” sütunundaki bilgi eksikliğinden dolayı bir yanılma payının olabileceğini de dikkate alacak olursak belki bekar oranı %48 olarak kesin bir dille ifade edemez isek de yarıya yakınının bekar olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. (Bkz., EK: 9, GRAFİK: 7).

Peki bu tablo bize neyi ifade etmektedir? Bilindiği üzere Osmanlı Devleti 19. yy.’ın başlarından itibaren Şark meselesi takipçisi emperyalistlere karşı sürekli savunma durumuna düşmüş idi. Özellikle 93 harbinden itibaren neredeyse sürekli savaş hali yaşanır oldu. Anadolu’da insan kaynakları gittikçe azalmaya başladı. Türk insanı genç yaşta vatan savunmasına koşmak durumunda kaldı. Belki de evlenmeye vakit bulamayanlar oldu. Çanakkale’de toprağa düşenlerin yarıya yakınının bekar olarak şehit olması, neslin devamı hususunda da bazı endişeleri beraberinde getirmektedir. Bu durum, Çanakkale zaferinin ne derece zorlu şartlar ve fedakarlıklar içinde kazanıldığını gösteriyor. Bu zorluklarda diğer vatan coğrafyalarında olduğu gibi, Bodrumlular’ın da üzerine düşen sorumluluğu yerine getirdiğini görürüz.

Sonuç

İstatistiklerde 1920 yılı Bodrum kazası erkek nüfusu 8374 olarak gösterilmektedir¹². Bu rakamı Çanakkale’de şehit olan Bodrumlular’a oranladığımızda aşağı-yukarı 40-45 kişide 1 kişinin Çanakkale’de şehit olduğunu

¹² Dr. Esad, *Türkiye’nin Sıhhi-yi İctimai Coğrafyası Muğla (Menteşe) Sancağı*, Öğüd matbaası, Ankara 1338.

rahatlıkla söyleyebiliriz. Çanakkale savaşına katılıp yaralanan veya sakat kalanları da eğer hesaba katacak olursak bu oran daha da aşağıya düşer. Bu tablonun anlamı oldukça açıktır. Bodrum kazında hemen her sülaleden Çanakkale’de ya bir şehit verilmiştir ya da yaralanan, sakat kalan olmuştur.

Araştırmamız boyunca ortaya çıkan veriler bize, Çanakkale’de şehit olanlar kervanında Bodrumlular’ın önemli bir mevkiî işgal ettiklerini gösteriyor. Ancak tarih konularının bilimsel anlayış çerçevesinde çeşitli metot ve uygulamalar ile yeni nesle aktarılması, öğretilmesi gerekiyor. Bu metodların başta geleni belki de en etkili olanı ise, şehit isimlerinin kalıcı bir şekilde Bodrum merkez ve hatta belde ve köylerde yapılacak abidelere nakşedilmesidir. Bu ve benzeri uygulamalarla tarih şuurunun ve milli sorumluluğun topluma kazandırılması sağlanmış olacaktır.

Millî hatıralara sahip olan, bu hatıraları ölüm-kalım fedakarlıkları pahasına elde etmiş bulunan milletler, o hatıra ve şerefleri ve ibret levhalarını gelecek nesilleri uyuracak ve bilinçlendirecek şekilde değerlendirmek ve onların vicdanlarına nakşetmek borcundadırlar. Millî hatıraları yaşamak, onları gönüllerde ve hafızalarda canlı tutmak, sorumluluk duygusu içinde alınacak tedbirlerle, yapılacak icraatlarla mümkün olur. Millî hafızaya sahip çıkmayan, onları yeni nesillere aktarmayı bilmeyen milletler, hassasiyet cevherlerini, yaşamak güçlerini, yükselme enerjilerini, hatta millet olma duygularını kaybederler.

Bu duygu ve düşüncelerle, Çanakkale Zaferi’nin yıldönümünü idrak ettiğimiz böyle anlamlı bir günde, başta Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Atatürk olmak üzere vatan için toprağa düşmüş, şehit olmuş Bodrumluları ve bütün vatan evlatlarını saygı ile, rahmetle anıyorum.

EK: 1

Çanakkale'de Şehit Olan Bodrumluların Listesi¹³

Sayfa/ Defter no.	MÜT. No.	Köy veya Mahallesi	Lakab	Adı	Babası	Annesi	Doğum Yer ve Yılı	Medeni Durumu	Şehit Olduğu Yer	Şehit Olduğu tarih	Yaş
	285		Abdiogulları	Abidin	Hasan Hüseyin		1306		Hastane Çanakkale	10. 04. 1915	25
	286			Adil	Halil		1309		Sığındere	15. 04. 1015	22
	291			Ahmet	Mustafa		1303		Hastane Çanakkale	22. 09. 1915	28
	313			Ali	Mehmet		1307		Sığındere	15. 04. 1915	24
	301			Ali	Mustafa		1308		Şahintepe	28. 05. 1915	23
	305		Hacımamoğulları	Ali	Hasan		1298		hast. Taşkılla	2. 11. 1915	33
	306	Gürece k.	Kurtoğlu	Ali	Hasan		1291		Seddülbahr-Kirte	23. 03. 1915	40
142	3455	Peksimet k.	Caferoğlu	Ali	Mehmet Ali	Ayşe	1291		Çanakkale	05. 1331	40
	318			Arif	Mehmet		1290		Arıburnu	15. 02. 1915	41
	323		Osmancık	Cemil Mustafa	Halil		1313		Harpe	24. 02. 1915	18
	330		Başımamoğlu	Halil	Salih		1299		Kanlıtepe	02. 1915	32
	326	Saz k.		Halil	Mehmet		1297		Hast. Ayastefanos	25. 09. 1915	34
	353			Hasan	Mustafa		1311		Kerevizdere	13. 02. 1915	20
	343		Çamoğlu-Kahvecioğlu	Hasan	İsmail		1285		Anafartalar	26. 06. 1915	46
	350	İslamhaneleri		Hasan	Mehmet		1302		Arıburnu-Kanlıtepe	15. 02. 1915	29
	342	Konacık k.	Nasuhoglu	Hasan	Hüseyin		1299		Sığındere	22. 04. 1915	32
	340	Ortakent		Hasan	Hüseyin		1305		Sığındere	24. 05. 1915	26
	338	Pınarlıbelen	Göncoğulları	Hasan	Hasan		1299		Süngübayırı mevkii	21. 08. 1915	32
	364			Hüseyin	İbrahim		1302		Sığındere	15. 04. 1915	25
	367		Osmanoğulları	Hüseyin	Mehmet		1305		Seddülbahr	7. 03. 1915	26
	365		Sarıkahyaogulları	Hüseyin	İbrahim		1306		Sığındere	15. 04. 1915	25
	357	Saz k.		Hüseyin	Ali		1309		Hastane	23. 09. 1915	27
	362	Türkükü	Demircioğlu	Hüseyin	Hüseyin		1298		Kanlıtepe	02. 1915	33
	366	Yalı (Çiftlik k.)		Hüseyin	İzzet		1300		Kanlıdere	8. 10. 1915	31
	381			İbrahim	Mustafa				Çanakkale	21. 07. 1915	

¹³ Tablo ile ilgili bazı açıklamalar yapmak istiyoruz. Tabloda; "Şehit olduğu tarih" sütununda yıl 1915 olarak yazılanlar "*Şehitlerimiz*" adlı yayından, rumi tarihli olanlar ise Bodrum Vefayata Mahsus Vukuat Defterlerinden (=BVMVD) tespit edilen şehitleri ifade etmektedir. Birinci sütunda BVMVD sayfa/defter numaraları, ikinci sütunda müteselsil numaraları verilmiştir. Yazının yıpranmışlığından okunamayan veya tereddütlü olan isimlere soru(?) işareti konmuştur. Kayıtlarda şehadet yeri Çanakkale veya buradaki savaşın mahalli ismi yazılmakla birlikte Çanakkale kara savaşlarının bitiminden yani Ocak 1332 (1916) tarihinden sonraya rastlayan şehadet tarihleri bulunmaktadır. Öyle zannediyoruz ki, bu durumda olanlar ya savaşta ciddi yaralanıp tedavi sırasında hayatını kaybetmiş ya da nüfus memuru tarafından şehadet tarihleri yanlış yazılanlar olmalıdır. Bölgede yaptığımız incelemede Turgutreis Karabağ mezarlığında; üzerinde "Hatıplardan Çanakkale Şehidi Halil oğlu Muhittin Saygı, Doğum: 1915, Ölüm: 16.10.1994" ifadesinin yer aldığı mezar taşına rastlanmış, ancak Hatıplar köyü listesinde BVMVD'de Şehid Halil'in kaydına ulaşamamıştık. Büyük bir ihtimalle ilgili defterlere kaydedilmemiş olmalıdır.

	378			İbrahim	Mehmet		1308		Hastane-Şimal grubu	20.09.1915	23
	383		Kolukoca oğulları	İbrahim	Mustafa		1294		Kerevizdere	23.03.1915	37
	382	Dağbelen k.		İbrahim	Mustafa		1310		Hastanede Mecruhin	28.07.1915	21
	377	Konacık k.		İbrahim	İbrahim		1307		Anburnu	4.03.1915	24
	376	Mazı k.	Hacimehmet oğulları	İbrahim	Halil		1305		Anburnu	3.06.1915	26
	385		Mahmutoğulları	İsmail	Hüseyin		1309		Çanakkale	4.03.1915	22
	387	Saz k.		İsmail	Karahasan		1297		Kerevizdere	23.03.1915	34
	407			Mehmet	İsmail		1204		Çanakkale	3.03.1915	37
	402			Mehmet	Hacı Ali		1298		Kerevizdere	26.03.1915	33
	406	Çömlekçi k.		Mehmet	İsmail				Seddülbahr	30.02.1915	
	401	Ortakent	Hacı Şahbazoğulları	Mehmet	Hacı Ali		1296		Sığındere	1.10.1915	35
	409	Ortakent	İkizoğulları	Mehmet	Mehmet Ali		1301		Çanakkale	4.03.1915	30
	414	Karaova	Abdullahoğulları	Mehmet Ali	Abdullah		1302		Kocadere	5.03.1915	29
	419		Hacı Mehmetoğlu	Mehmet Tevfik	Hasan Usta		1306		Meydan Harbi	15.06.1915	25
	420	Mazı k.	Hacı Pehlivanoğulları	Musa	Ahmet		1304		Anafartalar	1.06.1915	27
	425			Mustafa	Hasan		1306		Seddülbahr	3.03.1915	25
	430	Karaova	Deliahmet oğulları	Mustafa	Mehmet Ali		1295		Meydan Harbi	20.10.1915	36
	445			Osman	Mustafa		1308		Kocadere	14.02.1915	23
	440			Osman	Hatip Mehmet		1308		Seddülbahr	5.03.1915	23
	442	Çömlekçi k.		Osman	Mehmet		1289		Anafartalar	19.09.1915	42
	443	Çömlekçi k.		Osman	Mehmet		1306		Hastane-Kalei Sultanıye	13.03.1915	25
	452			Salih	Durmuş		1302		Kerevizdere	26.03.1915	29
	454			Selim	Hasan		1305		Anafartalar	9.10.1915	26
62 /1	1528	Mumcular k.	Mollamustafaoğlu	Mustafa	Mustafa	Fatima	1306	Gelibolu Hilal-i Ahmer hastanesi	13.08.1331	25
	3604	Turgutreis (Karabağ k.)	Hacı Süleymanoğlu Mustafa evlatlığı	Mehmet	Derviş	Ayşe	1312	Alime	Sığındere	8.332 (?)	20
82 /1	1987 (1981)	Dağbelen (Giralbelen k.)	Alikocaoğlu	Ahmet	Ali	Ümmühan	1310	Ayşe	Harpte	22.07.1332	22
109 /1	2639	Ortakent-Yahşi (Müşkebir-i sağır k.)	Merbutoğlu	Hasan Hüseyin	Hacı Hüseyin	Fatma (?)	1313	Ayşe	harpte	1.09.1332	15
60 /1	1472	Türküyusu m.	Kocamanoğlu	Hasan Hüseyin	Hüseyin usta	Ayşe	1298	Ayşe	Kocadere	21.04.1331	32
63 /1	1549	İslamhaneleri	Çakıroğlu	Mahmut	Hasan	Fatima	1294	Ayşe	Çanakkale	6.08.1331	32
	5907	Ortakent (Yahşi k.)	Devecioğlu	Mehmet	Halil	Raziye	1297	Ayşe	Anafartalar	04.1332	32
61 /1	1491	Turgutreis (Akçaalan-ı sağır k.)	Mümtişhocaoğlu	Mehmet	İsmail Reis	Raziye	1294	Ayşe	Muharebede	3.05.1331	32
98	2365	Turgutreis (Akçaalan-ı sağır k.)	Sakızhoğulları	Mehmet	Ali	Ümmühan	1295	Ayşe	Harpte	9.02.1332	32

148	3611	Yalıkavak (Dirmil-i kebir)	Giridioğlu İbrahim torumu	Mehmet	Hüseyin	Hatice	1305	Ayşe	Sığındere	8.332 (?)	27
251/2	235	Turgutreis (Karabağ k.)	Gazioğulları	Mehmet Ali	Hüseyin	Zeynep	1289	Ayşe	Arıburnu	03.1331	
61 /1	1498	Turgutreis (Akçaalan-ı sağır k.)	Mümtişhocaoğlu	Mustafa	İsmail	Raziye	1297	Ayşe	Seddülbahr	17.06.1331	34
60 /1	1375	Karaca k.	May(ny)alı oğlu	Süleyman	Mehmet	Ayşe	1299	Ayşe	Kocadere	15.04.1331	32
79 /1	1791	Gündoğan (Farıfya k.)	Ziyaloğlu	Ahmet	Mehmet Ali	Ayşe	1301	bekar	Asmadere	16.05.1331	30
79 /1	1792	Yalıkavak (Dirmil-i kebir)	Giridioğlu	Ahmet	Hasan	Fatma	1309	bekar	Sığındere	30.04.1331	22
80 /1	1942	Türkkuyusu m.	Koçukhüseyni noğlu	Ahmet	Sadık	Hatice	1315	bekar	Bezelik civarı	10.08.1332	17
67 /1	1645	Dere k.	Koçukmerca noğlu	Ali	Mercan	Ayşe	?	bekar	Sığındere	15.06.1331	
71 /1	1737	Yokuşbaşı (Kislelik m.)	Girdil İbrahim oğlu	Ali	Mustafanaz (?)	1308	bekar	Şahintepe	28.07.1331	23
83 /1	2016	Yokuşbaşı (Kislelik m.)	İbrahim oğlu	Ali	Mustafa	Alime	Girid-1305	bekar	Arıburnu	28.07.1331	26
61 /1	1494	Dere k.	Kadıoğlu	Halil	İbrahim	Fatma	1308	bekar	Kanlıtepe	Nisan 1331	23
64 /1	1560	Mazi k.	Hacimehmet oğlu	Halil İbrahim	Halil	Elif	1305	bekar	Arıburnu	3.08.1331	26
61 /1	1497	Mumcular (Sığırağı k.)	Delihüseyni oğlu	Hasan	Hüseyin	Fatma	1306	bekar	Seddülbahr	Nisan 1331	25
62 /1	1505	Ortakent-Yahşi (Müskebir-i kebir k.)	Dervişoğlu	Hasan	Ali	Habibe	1309	bekar	Sığındere	29.05.1331	22
63 /1	1551	Yalıkavak (Dirmil-i kebir)	Köseoğlu	Hasan	Mustafa	Abide	1306	bekar	Sığındere	15.06.1331	25
67 /1	1649	Yokuşbaşı (Kislelik m.)	Girdil İbrahi moğlu	Hasan	Mustafa	Aliye	Girid-1311	bekar	Çanakkale	29.10.1331	20
62 /1	1508	Kemer	Keçeoğlu (?)	Hasan (?)	Süleyman	Fatma	1306	bekar	Arıburnu	15.04.1331	25
142	3465	Umurca m.	Nakidoğlu	Hasan Hüseyin	İbrahim	Fatma	1308	bekar	Çanakkale	05.1331	23
61 /1	1477	Gürece k.	Aligoncaoğlu (?)	Hüseyin	Halil	Havva	1304	Bekar	Kocadere (kale-i sultaniyede)	15.04.1331	27
93	2272	Mumcular k.	Hacemiroğlu	Hüseyin	İbrahim	Ümmühan	1306	bekar	Harpie mecrühen	29.10.1332	26
145	3550	Ortakent (Yahşi k.)	Emiroğlu	Hüseyin	Halil	Zeynep	1308	bekar	Harpie	19.08.1332	24
67 /1	1637	Pınarlıbelen	Göncüoğlu	Hüseyin	Hasan	Ayşe	1299	bekar	Arıburnu	22/23 1331	32
66 /1	1607	Turgutreis (Akçaalan-ı sağır k.)		Hüseyin	Mustafa Ef.	Gülsüm	1306	bekar	Barbaros zihlisinde	26...?. 1331	25
61 /1	1495	Türkkuyusu m.	Demircioğlu	Hüseyin	Hasan	Ümmühan	1298	bekar	Kanlıtepe	Nisan 1331	33
97	2357	Yalıkavak (Dirmil-i kebir)	Karaoğlanoğ ulları	Hüseyin	Mustafa	Fatma	1307	bekar	Harpie	18.08.1332	25
62 /1	1521	Yalıkavak (Dirmil-i sağır)	İmioğlu	Hüsni onbaşı	Eyüb	Fatma	1308	bekar	Donanmada torpidodan	18.04.1331	23
91	2223	Çarşı m.	Mehmethalil aaoğlu	İbrahim	Mehmet	Habibe	1308	bekar	Harpie mecrühen	20.011.1331	23
65 /1	1603	Dağbelen (Giralbelen k.)	Hacıceyyübağ aoğlu	İbrahim	Mustafa	Raziye	1310	bekar	Kanlıdere	20.08.1331	21
66 /1	1623	Gökpinar (Hatıblar k.)		İsmail	İsmail	Elif	1309	bekar	Sığındere	15.06.1331	22
83 /1	2017	İslamhaneleri	Çakıroğlu	İsmail	Hasan	Fatma	1307	bekar	Maydos civarı Çatlakdere	15.04.1331	22
137	3349	Turgutreis (Akçaalan-ı kebir k.)	Abdioğlu	İsmail	Mustafa	Hatice	1302	bekar	Seddülbahr	06.1331	21

79 /1	1912	Eskiçeşme m.		Ismail Hakkı	Müderriş Ali Ef	Fatıma	1306	bekar	Harpe	29. 04. 1332	26
65 /1	1594	Yeniköy m.	Salihçavuşoğlu	Kamil	Salih	Penbe	1304	bekar	Barbaros zurlisında	07. 1331	27
202/2	4976	Çömlekçi k.	Mehmet Cavaş	Mehmet	Mehmet	Fatıma	1297	bekar	Çanakkale	1332	35
	4975	Çömlekçi k.	Mollaahmetoğlu	Mehmet	Mustafa	?	1300	bekar	Çanakkale	04. 1332	32
72 /1	1741	Ortakent-Yahşi (Müskebir-i kebir k.)	Hacışahbazoğlu	Mehmet	Hacı Ali (?)	Habibe	1286	bekar	Seddülbahr	23. 12. 1331	45
65 /1	1580	Turgutreis (Akçaalan-ı kebir k.)	Osmanoğlu	Mehmet	Ahmet	Ayşe	1309	bekar	Seddülbahr	1. 05. 1331	22
66 /1	1605	Turgutreis (Akçaalan-ı sağır k.)	Hacimehmetoğlu	Mehmet	Halil	Fatıma	1309	bekar	Sığındere	30. 04. 1331	22
68 /1	1667	Umurca m.	Osmancikoğlu	Mehmet	Halil	Ayşe	1309	bekar	Sığındere	15. 06. 1331	22
69 /1	1680	Yalıkavak (Sandıma k.)	Akşehirlioğlu	Mehmet	Salih	Lütfiye	1309	bekar	Sığındere	29. 05. 1331	22
69 /1	1679	Yeniköy m.	Demirci hasanustaoğlu	Mehmet Tevfik	Hasan	Ayşe	1306	bekar	Çanakkale	15. 08. 1331	25
68 /1	1670	Dere k.	Kadioğlu	Mustafa	Hacı Süleyman	Ayşe	1307	bekar	Sığındere	15. 06. 1331	24
69 /1	1688	Gümüşlük (Karakaya k.)	Betçelioğlu	Mustafa	Ismail çavuş	Havva	1308	bekar	?	20. 10. 1331	23
61 /1	1482	İslamhaneleri	Tokadioğlu	Mustafa	Ali	Ümmühan	1305	bekar	Kocadere	18. 04. 1331	26
61 /1	1479	Turgutreis (Akçaalan-ı kebir k.)	Kahyaoglu	Mustafa	Süleyman	Alime	1301	bekar	Kocadere (kale-i sultaniyede)	15. 04. 1331	30
61 /1	1490	Mumcular k.	Abdullahagaoglu	Mehmet	Abdullah	Ayşe	1302	Berhayat	Kocadere	15. 04. 1331	29
61 /1	1499	Yalıkavak (Dirmil-i sağır)	Hacioğlu	Hasan	Mustafa	Fatıma	1299	Dudu	Sığındere	17. 06. 1331	32
73 /1	1767	Türkkuyusu	Gökçeoğlu	İbrahim	Hüseyin	Ayşe	1298	Emine	Süleymanbey muharebesi	9. 11. 1331	33
	129	Tepecik m.	Balbuşu	Hasan	Haydar Ağa	Hanım	Girid- 1308	Esmâ	Sığındere	06. 1331	23
62 /1	1504	Dağbelen (Giralbelen k.)	Ahmedoğlu	Ahmet	Ahmet	Sultan	1307	evli	Sığındere	29. 05. 1331	24
65 /1	1589	Çömlekçi k.	Hacıahmetoğlu	Ahmet	Mustafa (?)	Emine	1299	evli	Seddülbahr	5. 10. 1331	32
60 /1	1470	Türkkuyusu m.	Tabakoğlu	Ali	Feyzullah	Dudu	1302	evli	Kocadere	15. 04. 1331	29
61 /1	1493	Bitez k.	Başımamoğlu	Ali	Salih	Ayşe	1299	evli	Kanlitepe	Nisan 1331	32
61 /1	1486	Yalıkavak (Geriş k.)	Celladoğlu	Ali	Hüseyin	Hatice	1299	evli	Kabatepe	2. 04. 1331	32
62 /1	1506	Mazı k.	Kalyoncuoğulları	Ali	Ali	Ayşe	1297	Evli	Kerevizdere	22. 05. 1331	34
61 /1	1478	Turgutreis (Akçaalan-ı sağır k.)	Mehmetoğlu	Arif	Mehmet	Ayşe	1299	evli	Kocadere (kale-i sultaniyede)	15. 04. 1331	32
68 /1	1671	Türkbükü	Çukurluoğlu	Halil	Mehmet	Fatıma	1302	evli	Sığındere	15. 06. 1331	29
77 /1	1884	Çarşı m.	Kürthalioglu	Halil İbrahim	Ali	Hanife	1299	evli	Asmadere	16. 08. 1331	32
64 /1	1564	Turgutreis (Karabağ k.)	Muslihoğlu	Hasan	Osman	Zeynep	1306	evli	Sığındere	15. 06. 1331	25
62 /1	1517	Yalıkavak (Sandıma k.)	Babuşcuoğlu	Hasan	Mustafa	Zeynep	1291	evli	Sığındere	26. 06. 1331	40
62 /1	1526	Gümüşlük (Karakaya k.)	Kocaşçıoğlu (?)	Hüseyin	Süleyman	Fatıma	1305	evli	Seddülbahr	29. 06. 1331	26
61 /1	1489	Kemer	Kendoğlu	Hüseyin	Süleyman	Fatıma	1306	evli	Kocadere	15. 04. 1331	25

64/1	1566	Turgutreis (Akçaalan-ı kebir k.)	Sarıköhne oğlu (?)	Hüseyin	İbrahim	-----	1306	evli	Sığındere	15. 06. 1331	25
61/1	1483	Turgutreis (Karabağ k.)	Karavelioğlu	Hüseyin	Mustafa	Gülsüm	1301	evli	Kocadere	15. 04. 1331	30
61/1	1485	Yalıkavak (Sandıma k.)	Karamehmet oğlu	Hüseyin	Mustafa	Ema	1299	evli	Kabatepe	2. 04. 1331	32
63/1	1547	Dere k.	Yusufoğlu	İbrahim	Mustafa	Eşe (?)	1307	evli	Seddülbahr	3. 07. 1331	24
140	3408	Konacak (Çırkan k.)		İbrahim	İbrahim			evli	Çanakkale	1332	
60/1	1374	Yalı (Çiftlik k.)	Köseoğlu	İbrahim	Mustafa	Fatma	1299	evli	Kabatepe	2. 04. 1331	32
62/1	1507	Saz k.	Demirci Karahasanoğlu	İsmail	Bekir	Ayşe	1297	evli	Kerevizdere	23. 05. 1331	34
61/1	1481	Turgutreis (Akçaalan-ı sağır k.)	Hacıismailoğlu	İsmail	Halil	Hatice	1308	evli	Kocadere	18. 04. 1331	23
142	3466	Gümüşlük (Karakaya k.)	Muhacir Salihioğlu	Mehmet	Salih	Ayşe	1304	evli	Arıburnu	05. 1331	26
	143	Ortakent-Yahşi (Müskebir-i sağır k.)	Hacıtopçuoğulları	Mehmet	Ahmet	Ayşe	1298	evli	Çanakkale		
67/1	1646	Umurca m.	Kilercioğlu	Mehmet	Hüseyin	Hatice	1299	evli	Sığındere	15. 06. 1331	32
60/1	1473	Yeniköy m.	Hacıahmet	Mehmet	Abdullah Çavuş	Havva	1302	evli	Kocadere	15. 04. 1331	29
249/2	180	Eskiçeşme m.	Nasuhioğlu	Mehmet Çavuş	Ahmet	Nefise	1287	evli	Anburnu	1331	
98	2379	Peksimet k.	Karavelioğlu	Mustafa	Mehmet	Fatma	1302	evli	Harpte	4. 12. 1332	30
	5686	Yalıkavak (Dirmil-i kebir)	Vekilharçoğlu	Mustafa	Ahmet	Hatice	1304	evli	Çanakkale	08. 1332	28
	5810	Yalıkavak (Sandıma k.)	Eliifoğlu	Mustafa	Salih	Abide	1302	evli	Çanakkale	1. 03. 1332	29
61/1	1487	Gündoğan (Farilya) k.	Mollamustafaoğlu	Osman	Mustafa	Havva	1309	evli	Kocadere	25. 04. 1331	22
62/1	1514	Saz k.	Demircioğlu	Osman	İbrahim	Huri	1300	evli	İstanbul-Hastanede	15. 07. 1331	31
62/1	1518	Yalıkavak (Sandıma k.)	Girdilioğlu	Salih	Süleyman	Zeynep	1291	evli	Sığındere	26. 06. 1331	40
188/2	4639	Yeniköy m.	Hacıbabaoğlu	Salih	Mehmet	Ayşe	1296	evli		14. 04. 1331	
61/1	1501	Gümüşlük (Karakaya k.)	Betçelioğlu	Süleyman	Mehmet	---	1294	evli	Harpte	14. 06. 1331	37
61/1	1480	Turgutreis (Akçaalan-ı sağır k.)	Belluroğlu	Veli	Hasan	Hacer	1308	evli	Kabatepe	2. 04. 1331	23
	94	Dağbelen (Giralbelen k.)	Madanoğlu	Ali	Ahmet	Ayşe	1303	Fatma	Arıburnu	11. 08. 1331	24
148	3612	Ortakent-Yahşi (Müskebir-i kebir k.)	Çiftlikioğlu	Ali	İsmail	Hatice	1305	Fatma	Sığındere	8. 332 (?)	27
60/1	1471	Türkuyusu m.	Kayalioğlu	Arif	Veli	Abide	1296	Fatma	Kocadere	15. 04. 1331	35
63/1	1552	Ortakent-Yahşi (Müskebir-i kebir k.)	Nasuhioğlu	Hasan	Hüseyin	Fatma	1299	Fatma	Sığındere	22. 06. 1331	32
65/1	1579	Turgutreis (Akçaalan-ı kebir k.)	Kahvecioğlu	Hasan	İsmail	Hatice	1291	Fatma	Anafartalar	26. 09. 1331	40
83/1	2018	Gündoğan (Farilya) k.		Hüseyin	Abdurrahman	Türcaın	1290	Fatma	?	7. 08. 1332	42
76/1	1847	Turgutreis (Karabağ k.)	Musaoglu	Hüseyin	Mustafa	Ömmühan	1305	Fatma	Seddülbahr	07. 1331	26

66 /1	1577	Turgutreis (Akcaalan-ı sağır k.)	Dedeoğlu	İsmail	Mustafa	Ayşe	1299	Fatma	Sığındere	15.06.1331	32
73 /1	1771	Çömlekçi k.	Hacıpehlivan oğulları	Mehmet	Abdullah	Ayşe	1294	Fatma	Süleymanbey muharebesi	21.11.1331	37
	104	Çömlekçi k.	Mollaçoğlu (Sarıavacıoğlu)	Mehmet	Mustafa	Ayşe	1310	Fatma	Seddülbahr	07.1331	21
77 /1	1880 (1828)	Mazı k.		Mustafa	İbrahim	Ayşe	1296	Fatma	Anafartalar (Değirmendere)	16.08.1331	35
6	2572	Ortakent-Yahşi (Müşkebir-i kebir k.)	Betçelioglu	Mustafa	Hacı Süleyman	Ümmühan	1302	Fatma	Harpie	23.12.1332	30
137	3332	Bitez k.	Hatiboğlu	Osman	Ali	Fatma	1305	Fatma	Çanakkale	25.06.1331	26
69 /1	1699	Saz k.	Akhasanoglu	Ömer	Hasan	Hatice	1296	Fatma	Seddülbahr	10.12.1331	35
61 /1	1484	Yalıkavak (Sandıma k.)	Mahmutoglu	Ömer	Yahya	Gülüm	1296	Fatma	Kocadere	15.04.1331	35
142	3462	Umurca m.	Hacıoğlu	Halil	Ali	Hatice	1299	Fatma	Ağadere hast (Çanakkale)	02.1332	43
250/2	207	Mazı k.	İbrahimoğulları	Halil	İbrahim	Ayşe	1296	Gülüm	Anburnu	1331	
68 /1	1669	Bitez k.	Mağriblioglu	Mustafa	Ali	Fatma	Bodrum-1300	Gülüm	Sığındere	17.06.1331	31
60 /1	1376	Gürece k.	Alireisoglu	Ali	İsmail	Zeynep	1296	Hanife	Kocadere	15.04.1331	35
80 /1	1941	Çarşı m.	Tabakoğlu	Ali	Hasan	Fatma	1294	Hanife	Beşelik civarı	10.08.1332	28
60 /1	1469	Türkiyusu m.	Keleşoğlu	Ahmet	Mehmet	Papatya (?)	1299	Hatice	Kocadere	15.04.1331	32
66 /1	1608	İslahaneleri k.	Danacioğlu	Hasan	Mehmet	Zeynep	1304	Hatice	Kanlitepe	15.04.1331	27
73 /1	1770	Turgutreis (Akcaalan-ı sağır k.)	Ahmethocaoğulları	Hasan	Hasan	Zeynep	1293	Hatice	Süleymanbey muharebesi	9.11.1331	38
142	3461	Yalıkavak (Gökcebel k.)	?	Mahmut	Hüseyin	Hatice	1304	Hatice	Çanakkale	?	
64 /1	1567	Gökşınar (Hatırlar k.)	Mollaalioglu	Mustafa	Mehmet	Gülüm	1298	Hatice	Kerevizdere	22.05.1331	33
	21	Turgutreis (Akcaalan-ı sağır k.)	Asmacaoğlu	Mustafa	Ahmet	Hatice	1305	Hatice	Seddülbahr	15.08.1332 ?	27
62 /1	1527	Yalıkavak (Sandıma k.)	Hacı Süleymanoğlu	Mustafa	Abdurrahman	Hafize	1300	Hatice	... Hastanesinde	28.07.1331	31
146	3555	Saz k.	Egrioglu	Rıfat	Osman	Cennet	1294	Hatice	Süleymanbey muh.	11.1332	38
91	2224	Eskiçeşme	Kızılahmet oğlu	Ahmet	Mustafa	Ayşe	-----	Hatice Kübra	Harpie	22.11.1331	
61 /1	1492	Saz k.	Egrioglu	Ahmet	Osman	Cennet	Saz-1291	Havana	Seddülbahr	23.05.1331	40
68 /1	1668	Konacık (Çirkan k.)	Nasuhoglu	Mehmet	Ahmet	Ayşe	1302	Hava	Sığındere	15.06.1331	29
	5222	Türkiyusu m.	İbrahimmolla	Ali	İbrahim	Seniye (?)	1295	Melek ?	Sığındere	1332	37
73 /1	1769	Yokuşbaşı (Kistelik m.)	Hacıalioglu	Mustafa	Ali	Emine	1291	Nazife	Süleymanbey muharebesi	9.11.1331	40
68 /1	1672	Yalı (Çiftlik k.)	Seydioglu	Ali	Mehmet	Hatice	1298	Raziye	Sığındere	15.06.1331	35
	104	Kumköy (Tahtaç k.)	Haliloğlu	Cuma	Ali	Sedef	Kum-1297	Sena	Sığındere	25.12.1331	35
61 /1	1496	Dağbelen (Giralbelen k.)	Mollamehmetoğlu	Ömer	Mehmet	Hafize	1297	Sıdika	Kanlitepe	Nisan 1331	35
	6	Çarşı m.	Şekerciosman	Abdullah	Osman	Hatice	1313	Şefika	Sığındere	11.1331	18
61 /1	1488	Gündoğan (Fariya k.)	Berberoglu	Ali	Ali	Mihriban	1297	Şerife	Kabatepe	2.04.1331	35
69 /1	1691	Yalı (Çiftlik k.)	Karamustafaoğlu	Hüseyin	Osman	Ayşe	1300	Şerife	Seddülbahr (Kadıbey tepesi)	8.12.1331	35
101	1456	Gündoğan (Fariya) k.	Mazıoğlu	Hüseyin	Mustafa	Ayşe	1298	Türcain	Harpie	15.10.1332	35

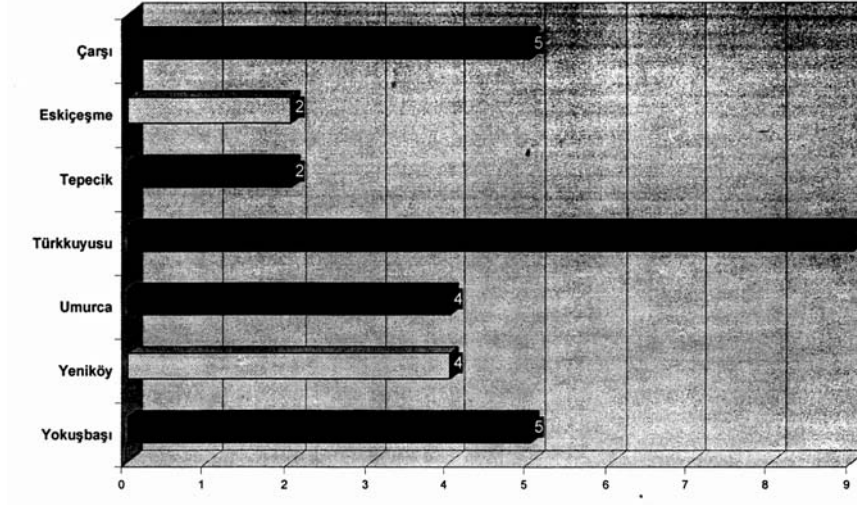
71 /1	1730	Yalıkavak (Sandıma k.)	Karamehmet oğlu	Hüseyin	Mustafa	Esmâ	1301	Türcaın	muharebede	15. 04. 1331	30
83 /1	2015	Tepecik k.	Tavaslı Hatıp efendi oğlu	Ahmet	Osman	Ava (Hava)	1298	Ümmühan	Harpte	17. 08. 1332	34
83 /1	2025	Çömlekçi k.	İsmailcioğlu	Mehmet	Süleyman	Mazlume	1307	Ümmühan	Anafatalar	20. 10. 1331	24
261/2	73	Turgutreis (Akçalın-ı kebir)	Hacıİbrahim oğlu	Hüseyin	Ömer Ağa	Hatice	1306	yok	Anbunu	15. 08. 1331	
147	3603	Türkkuysu m.	İğnecioğlu	Mehmet	Mustafa	Nazife	1301	Yok		Temmuz 1331	30
248/2	174	Umurca m.	Hacı İsmailoğulları	Hakkı	İbrahim Efendi	Esmâ	1299	Zehra	Sığdıre	15. 06. 1331	
62 /1	1523	Ortakent (Yahşi k.)	Kadroğlu	Arif	Hasan	Abide	1305	Zeynep	Seddülbahr	30. 06. 1331	26
67 /1	1642	Çarşı m.	Deliefioğlu	Halil	Mustafa	Ayşe	1288	Zeynep	?	11. 06. 1331	43
188/2	4604	Tepecik m.	Çakırhasanoğlu	Hasan	Ahmet	Ayşe	1298	Zeynep	Anbunu	15. 04. 1331	
73 /1	1768	Yalıkavak (Geriş K.)	Celladoğlu	Hasan	Hüseyin	Hatice	1294	Zeynep	Süleymanbey muharebesi	9. 11. 1331	37
83 /1	2031	Tepecik m.		Mustafa Nazmi	Hasan	Zeynep	Bodrum-1299	Zeynep	Asmadere	16. 08. 1331	32

Ek:2

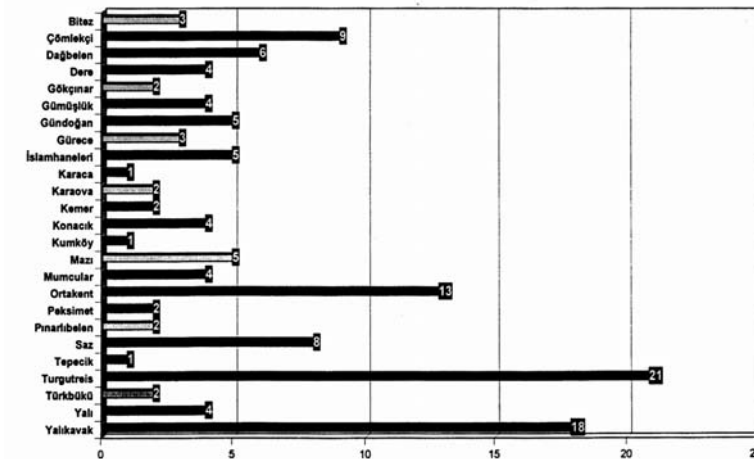
(Bodrum Vefayata Mahsus Vukuat Defterinden bir örnek sayfa)

EK: 3

Grafik: 1- Çanakkale Muharebelerinde Şehit Olan Bodrumluların Mahallelere Göre Dağılımı

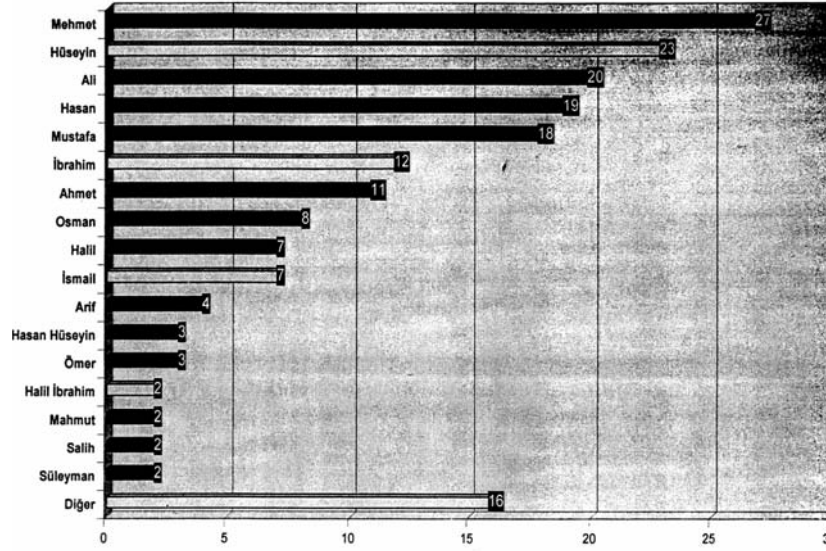
EK: 4

Grafik: 2- Çanakkale Muharebelerinde Şehit Olan Bodrumluların Köylere Göre Dağılımı

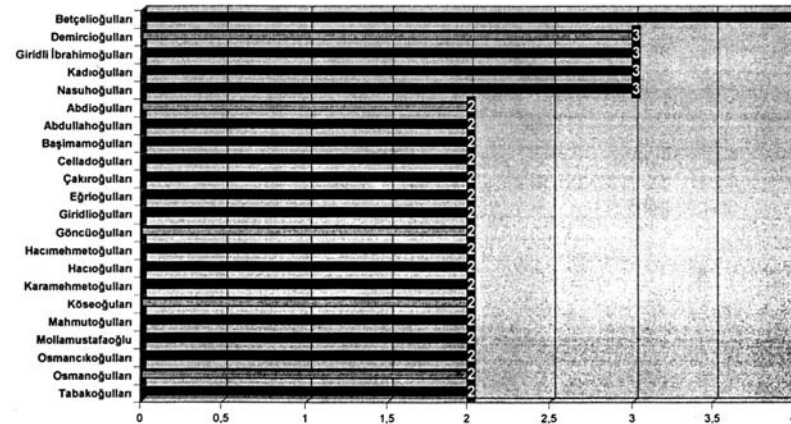

EK: 5

Grafik: 3- Çanakkale Muharebelerinde Şehit Olan Bodrumluların isimlerine Göre Dağılımı

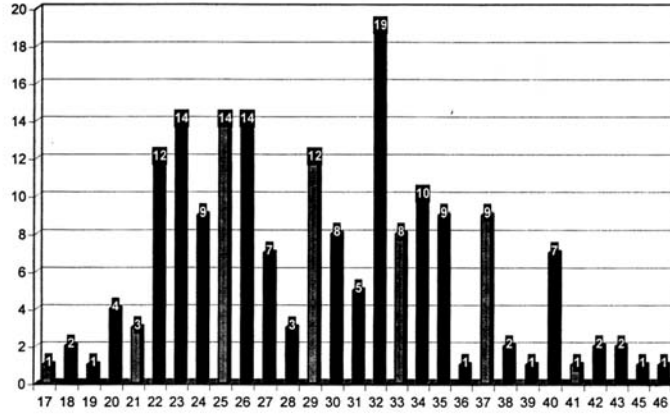
EK: 6

Grafik: 4- Çanakkale Muharebelerinde Şehit Olan Bodrumlular Arasında Sık Geçen Lâkaplar

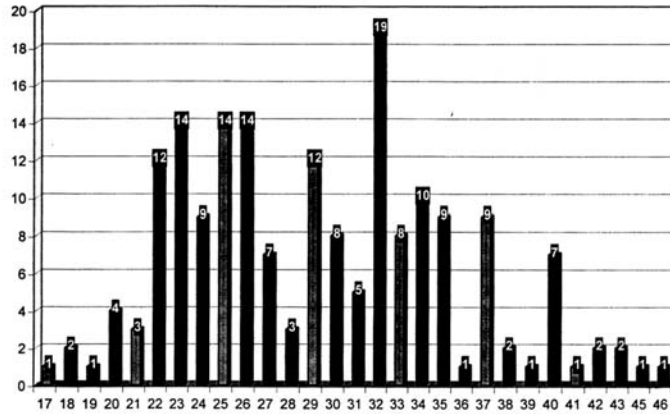

EK: 7

Grifik: 5- Çanakkale Muharebelerinde Şehit Olan Bodrumluların Yaşlarına Göre Dağılımı

EK: 8

Grifik: 5- Çanakkale Muharebelerinde Şehit Olan Bodrumluların Şehit Oldukları Muharebe Meydanlarına Göre Dağılımı

EK: 9

Tablo: 2- Çanakkale Muharebelerinde Şehit Olan Bodrumlulardan Babasıyla Aynı Adı Taşıyanlar

Köy veya Mahallesi	Lakab	Adı	Babası	Annesi	Doğum Yer ve Yılı	Medeni Durumu	Şehit Olduğu Yer	Şehit Olduğu tarih	Yaşı
Dağbelen (Giralbelen k.)	Ahmedoğlu	Ahmet	Ahmet	Sultan	1307	evli	Sığındere	29.05.1331	24
Mazı k.	Kalyoncuoğulları	Ali	Ali	Ayşe	1297	Evli	Kerevizdere	22.05.1331	34
Gündoğan (Fariya) k.	Berberoğlu	Ali	Ali	Mihriban	1297	Şerife	Kabatepe	2.04.1331	34
Pınarıbelen	Gönçüoğulları	Hasan	Hasan		1299		Süngöbayırı mevkii	21.08.1915	32
Turgutreis (Akçaalan-ı sağır k.)	Ahmethocaoğulları	Hasan	Hasan	Zeynep	1293	Hatice	Süleymanbey muharebesi	9.11.1331	38
Türkbükü	Demircioğlu	Hüseyin	Hüseyin		1298		Kanlıtepe	02.1915	33
Konacık k.		İbrahim	İbrahim		1307		Arburnu	4.03.1915	24
Konacık (Çırkan)		İbrahim	İbrahim			evli	Çanakkale	1332	
Gökpınar (Hatıblar k.)		İsmail	İsmail	Elif	1309	bekar	Sığındere	15.06.1331	22
Çömlekçi k.	Mehmet Cavuş	Mehmet	Mehmet	Fatma	1297	bekar	Çanakkale	1332	35
Mumcular k.	Mollamustafa oğlu	Mustafa	Mustafa	Fatma	1306	Gelibolu Hital-i Ahmer hastanesi	13.08.1331	25

EK: 10

Grafik: 7- Çanakkale Muharebelerinde Şehit Olan Bodrumluların Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

